

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Félév évre... 8 kor.
 Kézen át... 20 kor.
 Félév évre... 10 kor.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Félév évre... 12 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Majestatis minden nap a hétfő és
kedd utáni napok kivételévelEzerkötlet és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kérésre vizsgálatot
vagy megöröszést nem vállal.Előfizetők és hirdetősek a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 3.

Nemzeti közérzés.

Zágrábban zúg a fellázadt népharag. Valami kimondhatatlan nevű ujság, a Szrbobran, abból az alkalomból, hogy néhány horvát pár bosnyákkal együtt készített és irt alá egy feliratot a »horvát királyhoz«, dühös cikket irt a horvátok ellen, mert hisz Bosznia a nagy Szerbiáé. E cikkre válaszul a horvát lakosság elpusztította a városban a szerb lakásokat és kereskedéseket. A rendőrség és katonaság képtelen a tömeget megfékezni.

Érdekes a mi szempontunkból ez a valóságos lázadás.

Boszniát mi foglaltuk el s történelmi jogon üsdöktől fogva a magyar korona tartománya. Mindamellett adminisztrációja német, közjogi helyzete egész különálló s a horvát hajba kap a szerbrel rajta, hogy hát melyikőjüké a tartomány; mikor pedig se horvát, se szerb nincs, hanem ők is csak a magyar korona alattvalói.

Mi magyarok pedig nem kapunk hajba senkivel se Bosznia, se más egyebekért, bár apai jussunk tartozéka.

Az is érdekes, hogy mily fanatikus düvel támadnak a horvátok egy éles, őket elítélő cikk miatt.

Pedig alig mulik el egyetlen alkalom, hogy éppen a horvátok a legdurvább sértést, a zászló megbecstelenítését ne követnék el velünk, magyarokkal szemben.

Vajjon felindultunk-e mi ilyen sértéseken? Vajjon elpusztult-e háza, üzlete,

vagyona, egzisztenciája annak, ki zászlónkat letépte a horvátok között — egyik tartományunkban?

Soha semmi elégtételt nem kaptunk, de nem is igen kívántunk.

A horvátok nem érzik súlyát annak, ha arczul ütök a magyar közérzést.

Megérzik azonban a szerbek, hogy horvátot mernek bántani. Ime, már harmadnapja tart a rombolás és meg nem áll addig, míg lesz szerb vagyon pusztítani való, szerb ember üldözni való egy ujságcikk miatt.

Ott fognak állani a szétrombolt házak, a kipusztított üzletek s a ki kérni valaha, mi pusztított itt, megkapja évek múlva is a feleletet — a horvátok vettek elégtételt sértőiken.

Az is érdekes, hogy harmadnapja már, hogy nem bírnak a lázadókkal, kik vagyont pusztítanak.

Nálunk ha intelligens jogászság vagy szervezett munkások csinálnak tüntető körmenetet, el nem mulik vérengzés nélkül s ha egy ablak megcsörren, csendőrgolyó parancsol csendet s katonaszurony csinál rendet. Egyetlen féktelenkedés — egyetlen roham, és vége a tüntetésnek.

Zágrábban három nap óta folyik a lincselés és csodálkozva kérjük, hogy lehet ezt türni.

Mért nem lö ott is a zsandár, mért nem peng ott is a katonaszurony? Hisz mások élet és vagyonbiztonságáról van szó ott, nem pusztán tüntetésről.

Szomorú rá a felelet. Ott ha eltiporják a tüntetőket, az egész nemzetiséget találják sorakozva az eltiportak háta megett, míg nálunk mondva csinált a haza-

fias felháborodás és a tüntelők háta megett nem áll senki.

Emlékszünk még a prágai tüntetésre. Ott is házakat romboltak le, ott is napokig tartott a lincselés és ott se mertek drasztikus eszközökhöz nyulni, hiszen egy megsebesült diákot a polgármester homlokán csókolt s nem fogadta el az udvari meghívót, ha cseh nemzeti ruhában nem mehet.

A csehek azóta győznek Ausztriában és az ő politikájuk érvényesül mindenütt, mert megmutatták, hogy náluk az erő.

Most ugyane jelenetek folynak Horvátországban. Az eredmény is ugyanaz lesz. Lesznek ilyen jelenetek a keleti és északi határon is és ott is az övék lesz a győzelem, mert magyar közérzés nincs.

Köszvényes lett az ország minden végtagja és mégis önálló berendezkedésről beszélünk.

Ne akarjunk önállósodni, mert ki sül, hogy se kezünk se lábunk.

Csak feküdjünk csendesen s a mi fő, ne nagyon mozogjunk, mert akkor jobban sajognak a beteg végtagok... vagy... vagy ha ez nem tetszik, akkor elő a kést és tessék amputálni.

Horvátország szerb üldözése megtanít rá, hogyan kell vele és hason szörű sértőinkkel elbánni.

P-y.

Németország békés hódítása.

A »Birmingham Post« állítólag megbízható forrásból jelenti, hogy Németország a portával megegyezést kötött, mely szerint Németország Palestina partjain szénállomás és egy nagy kikötő építésére engedélyt kap Török-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Megnyugvás.

Irtá: Siella.

— Hát jól van lányom beváltom a szavamat és elmondom neked, hogyan letten én az apád felesége.

A nyevvenes évek derekán lévő, még mindig szép öde, barna asszony elhelyezkedett a nappali egy kedves zugában álló hintaszékben s magát lassan hintázva mesélt leányának, ki alacsony széken az anya lábainál üve áhitattal hallgatta szülei regéjét, melyre a társaságban nem egy alkalommal eléjtett megjegyzés folytán rendkívül kíváncsi volt s melynek elbeszélésére folyton már hónapok óta zaklatta.

— Elmondom neked egész bizalmasan, úgy mintha nem a leányomnak, hanem a barátomnak mesélnék el valamelyes élményt vagy kalandot.

Szülők különös figyelmébe!

Az iskola év kezdetén fiú- és leánygyermeknek teljes felruházására meglepő olcsó árak!!!

FÁBRY TESTVÉREK nagyáruházában
Nagyváradon, Olaszí Fő-utca. Telefon szám 76.

— Csak arra kérlek édes anyám, hogy semmi erkölcsi tanulságot ne vonj belőle s az esetben ne vonatkoztasd azt rám, mert különben bár mennyire is kíváncsi vagyok a ti hihetőleg érdekes regénytekre, sajnálatomra le kell mondanom az élvezetről — szölt a leány hirtelen egy új eszmétől megkapatva.

— Oh te kis szeszélyes te — korholta az anya — de mindig kísérteteket látsz! Hát azt hiszed, hogy én már nem is tudnék veled beszélni arra a bizonyos sokat szidalmazott szerencsétlenségre való megemlékezés nélkül. No csak ne rémüldözz, róla nem lesz szó egyáltalán. Különböző is feyverszűnetet költöztök egy hosszú hónapra s azt bizony nem szabad megsgnünk. En e tekintetben jól állok magamért, éretem azonban nem fellek, mert ha a feyverszűnet feltételeit szigorúan akarom venni, akkor azt már is felbontoltnak nyilvánítanám.

— De anyám — türelmetlenkedett Aranka s hangjában fájdalom har pendült meg, hogy

Bátkiné megsajnálta az utóbbi időben oly sokat zaklatott gyermeket s meg simogatva a szép szőke haját, gyöngéden vonta magához a göndör fejecskét.

No jól van hát nem bánom, hozzá kezdek csak aztán semmi közbeszólás. 14 éves lehettem mikor apádat megismertem. Ugy emlékszem, mintha tegnap történt volna, gyögyörű májusi nap volt s az iskolánk igazgatónője kirándulást rendezett egy közeli erdőbe. A kirándulást nem előre meghatározott terv szerint készült, mivel a tanítónők, kik nagyon öriztek bennünket a diákoktól, nem akartak más nem-beli ifjuság jelenléte folytán előforduló apró keilemetlenségekkel bajlódni, azért délelőtt kaptuk a rendeletet s délután 2 órakor indultunk.

E rövid idő természetesen nem akadályozott bennünket abban, hogy egyik-másik fiú ismerősöket meg ne hívjunk. Így aztán az erdőben találtuk a tanítónők bosszuságára a város diákságának jó részét. Közleledés vagy közös mulatságról perze szó sem lehetett.

Fiúk és leánykák részére, igen erős Carlshadi cipők 1 fut 20 krtól kezdve, továbbá Csizmák, Galocsnik; Kalapok, Sapkák, 50 krtól kezdve, Fiu ingek 90 krtól feljebb, kész fiu Lábravalók, Gallérok 12 krtól, Kézlelők 20 krtól Nyakkendők 15 krtól feljebb, Keztyűk, Harisnyák, Zsebkendők 6 krtól feljebb, Inggombok, Pénztárczák, Fésűk, Kefék Szapponok, Zsebkések, Esőernyők, Uti bőröndök, téli alsó ingek, Nadrágok, Gamáslik, gyapju Takarók, Törülközők Szalmazsákok, kész Paplan és ágylepedők, Chiffonok, Vásznaok, Barchetek ez idényre különösen óriási mennyiségben érkeztek s rendkívül olcsón adatkak el.

Elősmert szolid keresztény üzlet!

Olcsó szabott árak!

országtól. Ugyancsak ez a lap jelenti, hogy a bagdadi vasut kiépítésére az engedélyt most már végleg egy német sindikátusnak adták ki.

A spanyol kormány és a Vatikán.

A liberális Sagasta miniszterium a konkordátumot felmondta a Vatikánnak és új konkordátumra tett javaslatot a pápának. Az új konkordátum tervezetét a pápa azonban elfogadhatlannak jelentette ki úgy hogy a spanyol kormány és a Vatikán között konfliktus áll küszöbön. Ez a konfliktus valószínűleg miniszterválságot is fog okozni. Madridi lapok szerint az anyakirályné azért sietett haza Madridba, hogy a konfliktus dolgában interveniáljon.

A német császár a lengyelek között.

Vilmos császár nem az az ember, a kit meg lehet ijeszteni. Ova intik, hogy tekintettel a lengyel agitációra, mondjon le poseni utazásáról, mert baja eshetnék a lengyelek között. A császár mindennek dacára megmaradt száodéka mellett és a megállapított program szerint Posenbe érkezett, a hol nagy katonai fogadtatás volt. A polgári hatóságok fogadtatásánál Stablewzski lengyel érsek is megjelent, dacára annak, hogy a lengyel lapok mindent elkövettek, hogy az érseket a távolmaradásra bírják. A poseni polgármester erősen hangoztatta, hogy Posen porosz és az akar maradni és a hivatalos jelentések szerint a lakosság a császárt »nagy ovációkkal« fogadta. Természetesen a »hoch«-olók nem lengyelek, hanem poroszok voltak, mert a lengyelek most duzzognak és van is okuk rá.

A macedón komité fogva.

A bolgár kormány végre erélyes intézkedésre szánta magát. Megunta a hatalmak folytonos fölszólalásait és a sok hercehurczát a macedónokkal és a macedón komité vezéreiből egyszerűen letartóztatta. Michalovszkit és Zowsev tábornokot, a liga elnökeit börtönre vetették, míg Sa-

rafov úgy látszik megsejtette a veszélyt és külföldre szökött. A bolgár kormány, a portá, de különösen a hatalmak felszólalására szánta el magát erre az erélyes eljárásra. Mert mit ért a török kormány szigora a macedón bandákkal szemben, ha az izgatók büntetlenül folytatják üzelmeiket a bolgár területen. Különben is a bolgár kormánynak is kellemetlenek voltak ezek a macedónok, a kik ugyszólván államot képeztek az államban és gyakran terrorizálták a kormányt is. Valószínű, hogy a bolgár kormány most már fel fogja oszlatni az egész macedón komitét.

A zágrábi zavargások.

Zágráb, aug. 3.

Wittas százados lakásának feldúlása után a tömeg két részre oszlott. Az egyik rész az Ilica felső részére ment Markovits szerb kereskedő üzlete elé, a melyet leromboltak, áruit kihordták az udvarra és felgyújtották, de az odasiető rendőrség és lovasság megakadályozta, hogy az árut elégessék. Néhány embert letartóztattak, köztük Szirovátka Hinkót, a »Glasz Naroda« című keresztény-szociális újság szerkesztőjét és Porszics Ivánt, a »Hrvatsko Pravo« adminisztrátorát.

A másik rész megint kétfelé oszlott. Egyik csoport a Rajner-utczába ment, a hol az összes ablakokat beverte, a másik rész a Dunggulics-utczába Cekibs Dusan boltja elé vonult és az üzletet teljesen lerombolta, elpusztította.

Más csoportok más utczákban jártak sorra a szerbek lakásait és gyújtogatók módjára garázdálkodtak bennök. Sok kereskedő szőlőjét teljesen elpusztították és a borát kifolyatták.

Mialatt a rendőrség és katonaság a város külső részein volt elfoglalva, a tüntetők az Ilicán lévő Szerb Házban megtámadták Jovicsis kereskedő üzletét és kifosztották kirakatát.

Hír szerint a tüntetők kívülről is kaptak segítséget parasztok és más elemek személyében. Wittas háza előtt valóságos őrt állott a tömeg és a mikor a százados ma reggel fél 7 órakor hazajött, a tömeg megrohanta

az öreg embert, a ki a szomszéd házba menekült a nép dühe elől.

De a tömeg annak a kapuját is feltörte és az öreg embert rimánkodása dacára kivonszolta a házból és végighurczolta a Kacsics-utczán folytonos ütlegek között. A Kacsics-utca és az Ilica sarkán már halottnak vélte a szerencsétlen embert és otthagya az utcán. Megint sok letartóztatás történt. A letartóztatottak között több asszony van, a kik a feldúlt üzletekben fosztogattak.

Zágráb, szeptember 3. (11 óra 30 perc.) Az Ilicán éppen most a katonaság vonul fel.

Wittas nyug. százados, a kit a zavargók iszonyúan megverték, a rendőrségre hozták, a hol letartóztatták és rövid kihallgatás után kórházba vitték, mert nagyon súlyos sebekkel van borítva. Az új folyamán 48 embert tartóztattak le, köztük két sebesültet.

A mai délelőtti folyamán az Ilicán Markovics kereskedő kifosztott boltja előtt nagy néptömeg gyűlt össze. A rendőrség szétoszlásra szólította fel a tömeget, a mely azonban nem akart engedelmessé válni a parancsnak, mire az Ilicát lovassággal elzárták. Erre aztán a tömeg szétfutott, mire a kordont ismét megszüntették.

Délben 12 órakor a város legfontosabb pontjait katonaság szállta meg. Délután még három zászlóalj katonaság érkezik meg Zágrába.

Zágráb, szept. 2. Wittas százados behalt sebeibe.

Kecskeméthy levele Amerikából.

A Pesti Hirlap tegnapi számban Kecskeméthynek, a hírhedt sikkasztónak egy újabb levelét közölte, amit természetesen ép oly tartózkodással és hitetlenséggel fogadott mindenki, mint az elsőt s maga a P. H. is kevesebb bizalommal hirdette szenzációját, mint először, de az újság kiadóhivatalának kirakatában közszemlére tett levél mégis nagy feltűnést keltett s a kíváncsiak ezrei bámulták reggeltől estig.

Természetesen ez a rendőrség figyelmét is

Az elbeszélést a szobaleány közbe jött szakította meg.

— Gyujtsak lámpát kérem — kérdé ur-nőjét.

— Nem — felelt Aranka — így olyan jó.

— De az én szememet bántja a sötétség — szölt az anya.

A leány sóhajtván engedett, mert sajnálta a lelki szemei előtt meglevő képek eltűnését. A szobában csakhamar előmlő világosság szétoszlatta a ködképet, mely oly kedves volt előtte. A szobaleány távozása után Bátkiné folytatta elbeszélését.

— Közöttük volt apád is persze, ki az akkori diákok vezéréként szerepelt jóbarosszban egyaránt. Ha valamelyik tanárt valamely ünnepélyes alkalommal üdvözölni kellett, Bátki Dénest bízták meg, hogy a beszéd megszerkesztésével, mint megtartásával, ha valamelyik tanár ellen tüntetés készült Dénes volt a vezető, ha meg kellett tréfálni egyiket-másikat ő ment elől. Tanárai félték tőle, mert mint az intézet legkitűnőbb tanulója a diákság bálvánvozt kedvencével szemben tehetetlennek érezték magukat.

— Ha olyan jó tanuló volt apám, miért nem fejezte be tanulmányait — kérdé Aranka szemrehányó hangon.

— Miért? mert az egyetemre kerülve — rossz társaságba került, akik vesztét okozták volna, s nagyapád idejekorán elejét vette a

dolognak, hazajönni kényszerítette, hol a nagyszabású üzletben való tevékenysége csakhamar elfeledtette vele a régi könnyelmű életet s a jó pajtásokat.

— Es apám, az a ragyogó szellemű ember bele tudott szokni abba a száraz, prózai, örökös számokkal megrakott életbe, be tudott mondani olyan idealizmussal annyi illúzióval kiszínezett s feltétlenül fényes jövőről, mely neki bármely tudományos pályán osztályrésze leendett!

— Igen leányom és mily hamar és mily könnyen! Ha magam nem vagyok tanuja, nem hiszem el. De úgy volt. A milyen rajongó diák, jogász volt, ugyanolyan kereskedő lett. Hanem nagyon eltértem elbeszélésem eredeti fonálától. Hol is hagytam el? . . . Igen, tudom, az iskolai kirándulásnál. En az időben még nem ismertem apádat, de hogy vágytam az ismeretségére az egészen éríhető. Az ő kegyeiért versengni divat volt.

— S te a divatnak hódolni akartál?

— Oh épen nem, csak kíváncsi voltam, bár azt senki előtt el nem árultam. Ilyen tekintetekben külön váltam osztálytársaimtól. De hogy ismét el ne tévedjek a tárgytól, ez iskolai kirándulás döntő befolyással volt egész életemre. Sokat labdázunk, mindenféle társas játékokkal mulattunk, persze távol a fiuktól, kik csupán a bokrok mögül leselkedtek reánk. Jó magam hamar meguntam a dicsőséget s féltre ültem a fűbe s hallgattam egy a bok-

rok között levő kis madár bus csipegetését. Oly különösen éreztem magam. Csakhamar felkerekedtem nem törődve a tilalommal a madár után mentem. Rá is találtam. Egy hatalmas tölgyre kusztam fel nagy óvatossá s a szegény kis szenvedőt — az egyik szárnya meg volt sérülve — ápolás alá akartam venni. Igen, de a fatetön erre nem voltam képes. Tanácstalanul álltam, kezemben a kis madárral, rémülten láttam az űrt, mely alattam tángott. Azt sem tudtam, hogy jutottam ide s még inkább nem, hogy hogyan jutok le innen. Mialatt itt tanácskoztam magammal, megharsantak a gyülekezésre szólító tapsok, no most mennem kell — gondoltam akárhogy is. Kétségbeesett gyorsasággal ugráltam egyik ágról a másikra, hanem egyszerre függve maradtam, egy ág letört velem. Kiáltásomra előbujtak a fiúk s apád szabadított ki szorongató helyzetemből.

Távollétem ezalatt már fel is tűnt, s keresésemre indulva éppen akkor bukkantak rám, mikor apádnak megszabadításomért köszönetet mondva kezét nyújtottam. A látszat persze ellenem szölt, kalandomat illetve bal-esetemet ügyes koholmánynak nyilvánították s kérielhetlen szigorral büntettek meg. Apáddal ezután véd- és dacszövetséget kötöttünk s annyi borsot törünk az igazgatóra orra alá, hogy csak úgy trüsszentett tőle. A dolog nem egyszer került szüleink, majd a nyilvánosság elé, s előbbie szigoruan megtiltottak min-

magára vonta s Bérczi rendőrkapitány vizsgálta meg a szenzációs levelet s kénytelen volt beismerni, hogy az Kecskeméthy levele s így azt a rendőrség magához vette.

Tehát újabb fordulat állt be a sikkasztó ügyében, mit még jobban megvilágít az a levél, amit a P. H. szerkesztősége késő éjjeli órákban kapott, amely még inkább megerősíti azon föltevést, hogy a P. H. tegnapi számában közölt levél tényleg Kecskeméthytől ered és hogy a sikkasztó Amerikában tartózkodik. Ime a levél, mely a Café International levélpapírján van írva, amely szállodának alkalmazottja a levél írója:

New-York, 21/8. 1902.

Tekintetes szerkesztőség!

A napokban egy itten élő jó barátommal (aki Kecskeméthy Győzőnek volt iskolatársa) egy Brooklynban lévő első rendű szállodában nyertük alkalmazást.

Este 8 és 9 óra között bejött oda egy borotvált arcu és bajszu fiatal ember és vacsorázott. Még nem fejezte be a vacsorát, midőn barátomhoz (aki abban a perczben nem volt elfoglalva) fordult s meg lehetős magyaros kiejtéssel és a lehető legrosszabb nyelvezettel következésként mondta: »waiter please give my a little bread!« — B rátom, aki e beszédből rögtön látta, hogy »zöld« emberrel van dolga, jobban megnezte a vendéget s majd kővé meredt, mikor benne Kecskeméthy ismert fel. Pillanatnyi gondolkodás után a konyhába jött és azt mondta nékem, hogy menjek egy perczre az étterembe, ezen és ezen a helyen ül Kecskeméthy s ha én felismerem, szóljak az utcán álló policemának. Eleinte nem akartam hinni a dolognak, azonban nagy volt a csodálkozásom, mert mire az étterembe léptünk, az említett vendég, úgy látszik, felismerte barátomat, mert ételének egy részét otthagya — már távozott.

Kérem a tek. szerkesztőséget, sziveskedjenek jelen soraimat az ottani rendőrség kezébe juttatni, mivel határozott meggyőződéssem, hogy ez lehet a vezérfonál a rendőrség kezén Kecskeméthy hollétének kikutatására.

B rátom állítása szerint Kecskeméthy európai T-gehoff színű kabát, világos nadrád és amerikai szalmakalap volt. Az öt kiszolgáló pinczérnek fél dollár borralalót adott.

Teljes tisztelettel

Eugen Fränkel,
118 Second Avenue
New-York.

Magyar kártyások — New-Yorkban.

— Egy amerikai lap után. —

Van itt New-York rengetegében egy u'cza a melyet Gulash-avenuen néven ismerünk. — Zegzugos, szűk sikátor, magyar csárdákkal, magyar kávéházzal: egy darab különleges világ, a mely a Duna menetéről szakadt át a dollár-országba.

A ki New-Yorknak erre a tájára elvetődik, az rá sem ismer abban Amerikára. — Valami egészen más világ az ott; mások az erub rak, mások a szokások: idegen, furcsa nyelven folyik az élet, meg az utcai kereskedés. Alig néhány száz lépésnyire van a gazdag palotáktól, még se kerül közéjük sokasodni a dollár. Akkora a szegénység ott, hogy a Gulash-avenue ma már közmondásos egész New-Yorkban.

Ott élnek összezsúfolódva, egymás terhére a magyarok. Egész New-Yorkban egyedül ott látni kávéházat és dologtalan embereket, akik füstös kártyaszobákban verik naphosszat a blattot. Megannyi művésze az alsósnak, makának: a kártyáikat pedig külön ügynökség importálja számukra a hazából.

Ilyenkor nyáron, a kánikula napjaiban különösen hangos ott az élet; ilyenkor érkeznek legtöbben az ó-hazából. Az új jövevényt lelkes fogadtatás várja, különösen ha némi pénzt hozott magával. Pillanat alatt barátok veszik körül, akik védőszárnyaik alá vonják. Üzleteket, milliókat ajánlanak neki; az idea megvan, csak pénz kell hozzá, azt pedig hozott a greenhorn.

A greenhorn speciális gulash-avenuebeli kifejezés. A jelentése: zöld-ember, aki még nem ismeri Amerikát, de el van bizakodva európai műveltségével. Valakinek azt mondani, hogy greenhorn, az sértés. Aligólag addig tart valakinek ez a greenhorn ideje, amíg lerongyolódik róla az európai ruha és minden, ami rajta van amerikai portéka, amelyet maga szerzett a munkájával.

A hány ember abban a bizarr negyedben él, megannyi típus és különlegesség. — Csupa kétes existenzia, csupa olyan ember, a kinek ha megvakarják a jelen mázát, tarka múlt, egészsége az életnek táru a meglepett szem elé. Legnagyobb a tekintélye köztük annak, a kinek haza szabad mennie. A kérdés tehát csak az: kinek mikor jár le az elévülési ideje... Köteteket lehetne összeírni azokból a mesékből, a melyekkel a gulash-avenue lakói egymás előtt elferdítik a valóságot.

Ott, a Stark-féle kávéházban a legzajosabb az élet. A hátsó szobában éjjel-nappal dolgozik a makák-bankár. Valami elegáns jövevény tartotta legutóbb a bankot; Mister Brown néven

mutakozott be néhány hónap előtt a kolóniában. A szerencséséről mesés híreket mond el egy levél; rövid néhány hónap alatt összenyerte a Gulyás-avenue minden készpénzét.

A múlt hónap derekán egy este ismét nagyban folyt a játék. Hetven dollár volt a bankban, a mikor az idegen ur belépett. Az idegent látták már az utcában néhányszor, de senki sem tudta, hogy kicsoda. Magyarul beszélt, de a kiejtése igen egyszerű. A ruhája szabása szerint a far west valamelyik városába való települt.

— Hetven dollár a bank! mondta mister Brown.

— Tartom a felét, felelte az idegen és egy csomó bankót vetett az asztalra.

A kártyákat kiosztották. Pillanatnyi csend. A többi játékos érdeklődéssel fordulnak a két ellenfél felé.

— Hé! kiáltja a bankár.

Az idegen belepillant most a saját kártyájába; aztán félre löki. Vesztett.

— Tartom az egészet.

— Elfogadom.

Ujra kiosztja a kártyát. Ismét mister Brown felé mosolygott a szerencse.

— Nyolc!

— All right.

Az idegen zsebbe nyult... a másik pillanatban hatalmas dördület reszketette meg a csöndet.

Mister Brown véres fővel bukott az asztalra a dollárok közé...

Az idegent szempillantás alatt lefogták, legyűrték. Két gyorsan ott termett markos policeman pedig bekísérte a rendőrségre.

Brownat másnap óriási részvét mellett kísérték ki utolsó útjára; a gyilkosáról pedig kutatják, hogy kicsoda-micsoda, mert különül megmaradt a mellett, hogy a nevét eltagadja.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* A villamos vasut üzeme. A budapesti Forgalmi Bank, amely tulajdonképen a nagyváradi villamos vasut engedményese, évek óta huzza-halasztja a vasut ügyét, most a

den érintkezést apáddal, de a mi barátságunk csak annál bensőbb lett.

— És csupán barátság nál maradt — kérdé a leány.

— D hogy is, ez a barátság kiállhatatlan szenvedélyes szerelemmé fejlődött később, szerelemmé, melyben mi hittünk erősen és megingathatlanul bár mind-nki rosszat jószolt belőle, mivel apád az egyetemre kerülve, olyan fektelen életet élt, a minék előreláthatólag rossz következménye lett volna, ha nagyapád erős kézzel nem nyúl a dologhoz.

Ez időben nem érintkeztünk, haragban voltunk egy szál ibolya miatt, melynek adóját csupa szeszélyből nem akartam megnevezni. Ünnepeit, becézett leány voltam s csak akarom kellett s az egész kis város, környék ifjusága a lábamnál hevert. Es én akartam. Apád feltökény volt a végtelenségig, néhány udvarlómval meg is verekedett, de én nem lágtottam, nem akartam zsarukot nevelni magamnak, annál is inkább, mert ő tudta, hogy mennyit kell küzdenem szüleimnek, kik elle-nezték házasságunkat, azt akartam, hogy bízzék bennem, bízzék az én változhatlan szerelemben. Es győztem is. De csak vele szemben, mivel szülőim mindent elkövettek házasságunk megakadályozására.

— Es mi ri?

— Mert másnak szántak.

— Milyen különösek is a szülők, néha

csupa jóakarathból tönkre teszik a gyermekük boldogságát.

Bátkiné nem akarta elérteni a célzást, hanem folytatta.

— Apám aztán elhatározta, hogy nagyapáddal beszél a dologról s elveszi a kedvét a házasságtól. Elmondta neki, hogy szegény vagyok, hogy nagyok az igényeim, hogy dologkerülő vagyok, szóval nem alkalmas élettárs az ő fiúak. Nagyapádnak tetszett a dolog, mert tudta, hogy mit akar vele elérni. A városban hire járt az én dugszdag kérőmnek, kihez szüleim feleségül adni akartak. Azt felelte aztán, hogy bizony az ő fia se különb semmivel. Egy nagybátyám, ki jelen volt a beszélgetésnél, erre azt mondta: no akkor igazán illenek egymáshoz és méltók egymásra. Pár hét múlva meg volt az esküvőnk, s én sona egy pillanatra sem bántam meg, hogy Bátki Dénes kereskedő a férjem.

Bátki Aranka heteken keresztül tanulmányozta szülőföldje szerelmi illetőleg házassági krónikáját, s szomorúan tapasztalta, hogy csak elvétve akadt egy-egy érdekes regényre. Elégedetlen volt, az ő 17 éves csupa illúzió és idealizmusból összealkotott excentrikus lénye nem tudott megalkudni az élet köznapiságával, neki nagy küzdelmek, nagy szenvedélyek, nagy akadályok legyőzése árán kellett a boldogság.

Pedig tetszett neki Lakatos Kálmán, előnyös párthie is volt, a fiu imádtá őt és mégis vonakodott az eljegyzéshez beleegyezését adni. A költővel tartott, aki azt mondta, hogy »csak az érdemel életet, boldogságot, a ki érte küzdeni tud«. — O tudna, de nem kell, s ez kedvetlené tette.

Az anyjával kötött egy havi fegyverszünet letelt. Ekkor kellett biztos választ adni anyjának, illetve Lakatos Kálmánnak.

Az élet nem regény, s a regény ritkán élet — gondolta szomorúan, miközben anyjával az eljegyzés idejét és programját meghányták-vetették.

A vőlegény boldog volt, ő küzdött az akaratos kis menyasszony ellentállásával. A boldogság csakhamar átragadt a leányra is, a jövő derűsnek, fényesnek ígérkezett.

— Ugy-e Arankám nagy küzdelmek, nagy szenvedélyek nélkül is boldog lehet a menyasszony, a kit egy szeretnek mint téged — kérdé egyszer Bátkiné, midőn leánya hosszan nézett eltávozó ifja után.

— Igen anyám — felelt ábrándosan — és ha mégis jönnek a nagy küzdelmek, a nagy akadályok, lesz erőm azokat legyőzni, ő melletttem lesz, s a boldogság, hiszem, nem fog elpuhitani, hanem megedz.

városi villamos telepből óhajtja beszerezni a vasut üzeméhez szükséges villamáramot. Hajlandó belemenni a város ebbe az üzletbe, s már a fővárosban is folytattak a Bank képviselőivel tárgyalásokat, de eredményre nem jutottak, mert a közúti vasut legfeljebb az önköltséget hajlandó megfizetni a városnak. Tegnap délelőtti folytatták a városházán a tárgyalásokat a város kiküldöttjei: a polgármester, Bordó Ferencz főjegyző, Lovas Zsigmond v. főmérnök, továbbá a közúti részéről Urbán Adolf igazgató, Wolf Emil villany-szakértő. Megegyezésre most sem tudtak jutni. A város egy kilowatt áramot 12 fillérért hajlandó a villamos vasut részére adni, a vasut képviselői pedig csak 10 fillért hajlandók adni. Ez a különbség körülbelül 6000 koronát tenne ki. A város elment már az engedékenységre legvégső határáig, tehát további méltányosságról szó sem lehet.

*** Katonai találmány.** Kleszky Ottó balassa-gyarmati zászlóaljparancsnok egy új céltáblát talált fel, mely katonai körökben a legteljesebb elismerést aratta. Aki volt katoná, tudhatja, hogy a céllovászatnál milyen hamellámmal lövöldöznek a katonák, mintán nem látják lövésük eredményét. Kleszky találmánya segít e bajon, mert célábráján, ha lövés éri, eldőlt. A találmányra már az összes európai államokban szabadalmat nyert, a brucki lövésziskolában kipróbálták, elfogadták s még csak az van hátra, hogy a hadseregnek általánossázzák.

*** Özv. Horánszky Nándorné köszönete.** A boldog emlékü Horánszky Nándor volt kereskedelmi miniszter elhunyt alkalmából Nagyváradi város törvényhatósága is kifejezte fájdalomát s özvegyéhez részvérliratot intézett. — A részvérlíratra a bánatos özvegy a következő köszönet levelet intézte Nagyváradi város polgármesteréhez:

Nagyságos Polgármester Ur!

Mélyen meghatva azon kegyes részvélszavak által, melyeket egy saját, mint Nagyváradi város nagyrabecsült közönsége nevében hozzám intézni méltóztatott drága elfelejtethetlen férjem szomorú elhunyt alkalmából, fogadják kérem, ugy Nagyságod, mint Nagyváradi város kitűnő közönsége e kegyes megemlékezésért megtört szívem forró köszönetét.

Balaton-Füred, 1902. szept. 1.

Kiváló tisztelettel

Özv. Horánszky Nándorné.

*** A villamos telep kiépítése.** A villamos világítás ügyében tegnap délelőtti és délután tárgyalt a bizottság. Megtekintették a központi telep helyéül kiszemelt területeket: a váradi-velencei vasútállomás mellett és a nagypiaci közraktár mögött. A v-velencei vasut mellett 1200 koronával kevesebbe kerülne a telep, de a nagypiaci területnek pedig az az előnye, hogy a város belterületén van, s olcsóbb az adminisztrációja. A bizottság éppen ezért, a nagypiaci-területre javasolja a központi villamos telep építését. Az eddig tervezett négy kis gép helyett egy kicsi és két nagy gőzgépet javasolt a minisztérium szakértője. Ha a szeptember 11-iki közgyűlésen a Ganz-gyárral kötendő szerződést elfogadja a város törvényhatósága, ami bizonyosra vehető, ugy az építésre a Ganz-cég azonnal megteszi az előkészületeket.

*** A német hadügyminiszter lemondása.** Gossler német hadügyminiszter lemondása küszöbön áll. Német lapok most azt írják, hogy a hadügyminiszter azért mond le, mert már több mint hat éve viselt állást és a német hadseregben a »bon-ton«-hoz tartozik, hogy a főparancsnokok 4—6 év után másnak engedjék át helyüket.

*** A katonák vacsorapénze.** Az 1902-iki delegációk elhatározták, hogy a katonák vacsorapénze felemeltessék. Eddig ugyanis minden katonára 4 fillér napi pótlékot kapott a hétnek azon öt napján, amidőn a főzelék-konzerv (vagy kávé) nem díjtalanul osztatik szét. A hadügyminiszter most rendeletet intézett a hadtestparancsnoksághoz, mely szerint a delegációknak a király által jóváhagyott határozata értelmében a katonák vacsorapénze a jelzett napokon 6 fillérré emelkedik. Az új rend 1903. január 1-én lép életbe.

*** Az olasz király német tudása.** Az olasz király a berlini főpolgármesternek üdvözlő beszédére tudvalevőleg francziánul válaszolt és azt mondta, hogy sajnálja, hogy nem tud németül. Most a berlini »Börsencourier«-ban egy német mérnök, aki 1890-ban Viktor Emánuellel, a ki akkor trónörökös volt, hosszabb beszélgetést egy gyár megtekintésénél, azt írja, hogy akkor Viktor Emánuel igen jól beszélt németül és már a technikai kifejezéseket is érte. Vagy elfeledte azót a német nyelvet — teszi hozzá a mérnök — vagy pedig félreértés van a dologban és az olasz király válaszáat nem jól értelmezték.

*** Egy megrögzött tolvaj letartóztatása.** Stiegelmayr József szabósegéd, máskülönbön pedig hírhedt tolvaj még julius hónapban több nagyobb lopást követett el Karczagon, anélkül, hogy a karczagi rendőrség nyomára jött volna a tolvaj személyének. Stiegelmayrnek sikerült Karczagról elmenekülni. A karczagi rendőrség pedig nem tehetett egyebet, minthogy sürgönyileg kérte fel az ország összes rendőri hatóságát Stiegelmayr elfogatására. A nagyváradi rendőrség is megtette a felhívás értelmében az intézkedéseket a notórius tolvaj kézrekerítésére. Amint tegnap délelőtti a posztoló rendőrszem javában járt-kelt a Fő-utcán, észrevett a járó-kelők között egy embert, aki teljesen hasonlított Stiegelmayrhez. A rendőr igazolásra szólította fel s csakugyan kiűhat, hogy az igazolásra felszólított egyén tényleg Stiegelmayr. A jeles firmát letartóztatta a rendőrség és Karczagra tolonczolta.

*** Bécsi léghajó Oroszországban.** Egy bécsi katonai léghajó, mint Skalmierzéből táviratozzák, tegnap Nyugat Oroszországban, Kalisz mellett leszállott. A léghajó 17 óráig repült a levegőben, s nagy szélvihar verte le Kalasz mellett. A hajó utasai Kalab Ottó 81. gy. ezredbeli százados és Quoika Manó tüzérfőhadnagy.

*** A bíró és a jegyző ur.** Botrányos eset tartja izgalomban a felvidéket, hol egy községet a saját előjárói kifosztottak. Csomja község lakosait érte a szerencsétlenség, hogy a bíró és a jegyző költötték el a község pénzt. A múlt hét elején Bistán Ignác községi jegyző öngyilkos lett. A gavallér módon élt jegyző öngyilkosságának okát mindenféleképpen magyarázták az emberek, beszéltek sikkasztásról is, de az előjáróság kijelentette, hogy a község számadásai rendben vannak. Az öngyilkos jegyző eltemetése után a járási főszolgabíró megjelent a községben s pár évre visszamenőleg átvizsgálta az összes számadásokat. A vagyonleltárban szerepelt egy 15.000 koronáról szóló takarékpénztári könyv is. Ezt a pénzt pár évvel ezelőtt egy eladott erdő-részért kapta a község s akkor a képviselőtestület határozata alapján betették a pénzt a takarékpénztárba. Időközben azonban, a mikor a lakosság nem tudott adót fizetni, a községi költségek fedezésére felhatalmazás alapján ki vettek néhány száz koronát, de ezt a pénzt az adófizetések idején vissza kellett volna tenni. A jegyző és Takács György bíró azonban összejátszottak és a takarékpénztárból ap-

ránként kiszedték az egész pénzt, csupán 15 koronát hagytak bent és a számokat kikorigálták 15.000-ra. Ezzel a manipulációval jó ideig megtévesztették a felsőbb hatóságot és a képviselő testületet s így sikerült nekik nemcsak a 15.000 koronát, hanem az időközben a fedezésre a pénztárból felvett 3000 koronát is elkölteniük. A vizsgálat során megállapították, hogy a jegyző és bíró sertésekkel spekuláltak, ezekre fordították az ellopott pénzt s ha véletlenül a sertésvész ki nem üt, mely a két ember összes sertését elpusztította, két év alatt pótolhatták volna a hiányt. A község különben nem fog kárt szenvedni, mert a bíró és pénztárnok vagyonából a hiány fedezhető lesz. A bíró ugyan a jegyző öngyilkossága után megkísérelte, hogy vagyonát átírassa a sógorára, de ebben még idejekorán megakadályozták. A vizsgálatot vezető főszolgabíró rendeletére Takács György bíró a csendőrség letartóztatta.

*** Mi is az a daxli.** A megye egyik jókedvű földes urához beállit az árendás zsidó Khón Ignác.

— Nagyságos or, megyek a vásárra, nem parantsol volamit magának, hozok olyat, hogy megszólal . . .

— Nem kell Náci . . . nem kell most semmi . . .

— No de mégis, — valami csak szükséges.

— Most éppen semmi sem szükséges, hanem ha hoz két szép daxlit, adok érte 40 frtot.

— Nagyságos ór 80-ért hozok olyat, hogy megszólal . . .

— Hova gondol, — nem vagyok én bankó-csináló, hanem 40-et adok szívesen.

Ezután Khón ur agya-főbe kezdte dícsérni azt a pár remek állatot, a mit már 70 forintért is hajlandó volt megszerezni. Nagy rábeszélés után megegyeztek 60 frtban.

Khón ur elégedetten mosolyogva távozott a szobából, de a küszöbön visszafordult s alázatos, ravasz mosolygással kérdezte:

— Nagyságos ór mi az a daxli?

*** A pelée hegy újabb kitörései.** A Fort de Francei katasztrófa epilógja most játszódott le oly kiszámíthatatlan fordulatokkal, hogy a nagy elővigyázat d-ezára még mindig szed emberáldozatot e nagy természeti forradalom. Mint ujabbban jelentik, augusztus 15 óta ismét forrongásban van a hegy belseje és ismételt kitörések rémitik a sziget lakosait. Nagyon erős kitörés volt aug. 28-án éjjel, 30-án délelőtti. A kitörést rémitő dörgés kísérte, miközben a hegy folyton okádtá az izzó lávát, a tüzes, sziporkázó hamut s nagy nyomású, sűrű gőz-oszlopot. A lakosság a sziget belsejébe menekült. E kitörés alkalmával Le Carbetben és Morne Rouge-ban 200 ember vesztette életét.

*** Elcsipett tolvaj.** Az ürögdi csendőrrjárőr tegnap éjjel, czirkálás közben jó fogást csinált. Igazolásra szólított fel egy előtte nagyon gyanúsnak látszó embert, akit majd a csendőr keresztkérdései annyira zavarba hoztak, hogy össze-vissza hazudozott, ami felbátorította a csendőrrjárórt a vallatott egyén elfogatására. Be is kísérte, s a kihallgatás során kitént, hogy neve *Sztojka* Péter, foglalkozása vásári tolvaj, s ő volt az, aki vasárnap este Wasserstromm Adolf csillagvárosi korcsmájában egy szegény oláh 28 koronát tartalmazó tárczáját ellopta. A jeles firma lezárattott.

*** Szerencsés emberek.** Az osztályorsójáték tegnapi húzásánál az 50.000 koronás nyerevény a 79075 számú sorsjegyre esett, melyet 4, 8-ad részben egy csendőrrör nyert, a másik 4, 8-ad részét egy matrózokból álló társaság nyerte.

*** A császár leánya.** II. Vilmos császár leánya Lujza hercegnő most tölti be tizenkettedik esztendejét. Egy német lap ebből az alkalmából a következőket írja a hercegnőről: Viktória Lujza hercegnő nagyon szorgalmas. Imádjá

a zongorát, melyen igen ügyesen játszik és lovalgolni is jól tud. A legnagyobb öröme, ha atyjával egy kocsihoz hajthatat végig az Unter den Linden fasorában. A nép ovációi folyton új meg új örömmel töltik el. Nagyon szereti atyját, de éppen ezért nem tartja szükségesnek, hogy valami föltötte nagy tisztelettel bánjon vele. II. Vilmos egy ízben mosolyogva jegyezte meg erre nézve:

— A leányom nagyon tudatában van, hogy ő császárnak a leánya: de azt, hogy az apja császár, — sohasem veszi tudomásul.

* **Hamis bankók.** Az osztrák-magyar bank kiadott hivatalos jelentése szerint a tizkoronás bankjegyeket nagyban hamisítják. A sikertelen hamisítványokból több példányt értékesítettek. Olyan tökéletesen utánozták, hogy csupán a kemény, erősen szatírozott s így fényes papírról lehet a hamisítványt felismerni. A fényképeszeti uton készült hamis bankjegyek, a német oldalon 1292. sorozatszámmal, a magyar oldalon pedig 080028 számmal vannak ellátva.

* **Elvesztett tegnap délután a Szaniszló-utcától a Káptalan-sorig vezető uton egy egyfedelű női arany-óra kis csüngő lánczsal. A megtaláló 10 korona jutalomban részesül, ha a tárgyat a rendőrség 4. sz. szobájában átszolgáltatja.**

IRODALOM.

Szent István napi beszéd nyomtatásban.

Harminczegy nyomtatott oldalt foglal el az a gyönyörű szép egyházi beszéd, melyet dr. *Glattfelder Gyula*, a budapesti központi papnevelő tanulmányi felügyelője mondott el Szent István napján a székesfehérvári székesegyházban. A megyés püspök nagy szolgálatot tett a kath. közönségnek a kiváló mű közrebocsátásával, mert nemcsak mint szent beszéd, de mint szóközi mű is kitűnő. A mélytudású férfinak munkája *A természeti ember s a kegyelem embere* cím alatt jelent meg.

Ifjúsági imakönyv. Bár a tanulóifjúságak szent imádságoknyelve száma irodalmunkban az utóbbi időben örvendetesen gyarapodott, mindamellett tagadhatatlan e téren még maig is olyan könyv hiányának érzete, mely, a mennyire csak lehet, minden jogos kívánságot kielégíteni képes legyen. Mert vagy az imádságok rovására az énekekre fektetik a fősúlyt, vagy többé-kevésbé kizárólagosan egyes intézetek magánérdekeit tartják szem előtt. Ezen állapoton kívánt segíteni a *Szent István-Társulat*, midőn a külföldön közkezen forgó jeles ifjúsági imakönyvek mintájára kiadta a dr. *Láng Imre* ciszita r. főgymn. hittanártól összeállított: *«Venite adoremus»* című imakönyvet. Banne megtalálja az érettebb korba lépő tanulóifju mindazt, mit a lelkiélet fontartására, ápolására, védelmezésére tudnia s tennie kell. Belőle megtanulja a helyes imádkozás módját, a megszentelő eszközök méltó s áldásos használatát. A könyvecskében kiváló gonddal rendezetni igyekszik az ifjut arra, hogy mikép szentelje meg az egyházi esztendő s a közbeszótt latin hymnusokban előtte föltárja az egyházi költészet remekeit, miáltal a hittanítás kiegészítő eszköze gyanánt lép fel. Egy szóval a könyv biztos vezére, lelkesítő kísérelője s erős támasza kíván lenni a keresztény ifjunak a lelki élet nehéz ösvényén s mintegy pótolni van hivatva a hittanárt abban az időben, midőn a növendék magára van hagyatva. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában, (Budapest, VIII. ker. Szentkirályi-utca 28.) Ara vászonkötésben 2 korona, bőrkötésben vörös metszéssel 3 korona 20 fill., bőrkötésben arany metszéssel 4 korona.

Igazságszolgáltatás.

Itélkezés a tüntetők ügyében.

Ma itélkezik a kir. törvényszék azoknak a tüntetőknek az ügyében, a kik 1898. márczius 15-én végig járván a város utcáit s a ki nem világitott ablakokat beverték.

A hazafias fölbuzdulás iyetén megnyilatkozásáért, mint akkor is megirtuk, 38 egyént tartóztattak le, a kiket a Nagy-Pecze-, Kaszárnya-Nagy-Magyar-, Timár-, Kis-Körözs-, Lovas-utcákon tettenérték.

E 38 egyén nagyobb részét már akkor szabadon engedték, s csak 17 egyén ellen tartotta fenn az ügyesség a vádat, a kik ma kerülnek a kir. törvényszék büntető tanácsa elé.

REGÉNY-CSARNOK

Tüzzel-vassal.

Irta: **Sienkiewicz Henrik.** 78.

— Bizony jól mondjátok, ez lehetetlenség volna. Er már járám Lubnieben is s láttam a herceget szemtől-szembe. Rettenetes egy látvány volt, mondhatom. Ha kiált: megrendülnek az erdőben a szálkák és ahol lábával dobbant: szakadék hasad ki a földből. A király is fél tőle, neki en edelmesskednek a hetmanok. Nagyobb az ő serege, mint a kháné és a szultáné együttvéve. Ő nem lehet megölni. Ne keressétek őt, mert ő fog keresni titeket és vele vannak a lengyelek és a lengyelek kezében kard van.

B ronzva hallgatták a szavát. Sagloba megpöngette lantját, a holdba nézett, aztán folytatta:

— Jön a herceg, közeleg s annyi zászló lebeg a katonái sora fölött, mint ahány csillag van az égen és homokszem a pusztán. Előtte szél jár és a szél sóhajt. Tudjátok mért sóhajt? Mert sajnál titeket. Előtte megy a Halál és kasza van a kezében. Tudjátok mért van kasza a kezében? Mert levág titeket véle.

Ijedt kiáltások hallatszóttak.

— Uram, irgalmazz!

Erősen csattogtak a kalapácsok odabenn, kívül megint csönd lett.

— Ki ott a herceg kommisszáriusa?

— Gdesinski ur.

— Hol van?

— Elfutott.

— Miért futott el?

— Megijedt, amikor meghallotta, hogy fegyvereket kovácsoltatunk.

— Nagy baj ez néktek. Most majd beáru a hercegnél.

Egy öreg paraszt megsokalta a sok vészes jóslatot.

— Ne kározz már te félszemű holló. Mi is úgy vélekedünk ám, hogy ütött az urak utoisó órája. Nemsokára nem lesznek már urak, kiirjuk a hercegeket, majd csak kozákok és szabad emberek élnek egész Ukrániában. Nem fogunk adót fizetni, se hidpénzt a zsidókat eikergetjük. Chmielnickij lesz a királyunk!

— Bizony most szomorú a paraszt sorsa.

— Kié most az ország? A hercege. A pusztá? A hercege. Kié az erdő? A sok nyáj? A hercege. Azelőtt senkié sem volt, az ur Istené, mindenkié. Ki mit hódított belőle, az az övé volt.

— Igazatok van fiaim. De tanácsolok néktek valamit. A herceggel ti ne kössetek ki, arra gyöngék vagytok. Vele majd csak Chmielnickij bir, siessetek tehát az ő táborába, menjetek a saporogiaiak segítségére, ahol nagy a szükség erős, edzett emberekben. Ők is a ti javatokért küzdenek.

— Igazad van!

— Jól beszélsz.

— Okos az öreg!

— Hát igazán láttad a herceget?

— Mostanában nem, de Browarkiban beszéltek, hogy már elindult Lubnieből. Fölperzsel és lekaszabol mindent, ami és aki az utjába áll. Pusztá marad nyomában a föld.

— Uram, irgalmazz!

— De hol találjuk Chmielnickijt?

— Látjátok, éppen jókor jöttem, hogy utbaigazítsalak. Slotonosba kell innét menetek. onnét Trehtimirowba, ott már vár rátok a vezér, odagyülekezik az egész ország népe.

— Eljönne-e velünk öreg.

— Gyalog nem megyek. Hanem ha adtok egy talicskát, akkor veletek tartok, sőt Slotonos előtt le is szállok s kikémlelem a vidéket. Most pedig adjatok ennem és innom, holnap aztán korán utrakelünk. Majd éneklek néktek Potockiáról és Jeremiás hercegről hősi dalokat. Micsoda oroszlanok ők ketten! Rettenetes vérontás lesz Ukrániában, az ég alja is veres, a hold is egészen piros. Imádkozzatok az Istenhez fiaim, mert kevesen maradtok életben e földön. A vámpirok is előjönnek a sírból és kiszívják a véreket.

Rémülten néztek össze a parasztok, keresztet vetettek és némelyikök követelón kiáltott.

— Menjünk Slotonosba!

És mindannyian utánok kiáltották, mintha ott menedék várná reájok:

— Föl Slotonosba!

— Föl Trehtimirowba!

— Halál az urakra!

— Halál a lengyelekre!

Egyszerre egy fiatal kozákleány ugrott elő a csoportból és megrázva a dardáját, így kiáltott:

— Testvéreim, holnap Slotonosba megyünk, de azért ma se maradjunk tétlenül. Routsunk be a komisszárius házába!

— Gyujtsuk föl!

— Raboljuk ki!

— De az öreg dalmok lecsillapította őket.

— Ne gyujtogassatok fiaim, ne raboljátok ki a házat, mert a herceg megharagszik érte. Holnap korán indulunk utnak, aludjunk ki magunkat inkább . . .

— Igaza van! Jól beszél.

Egyikök meg is hivta Saglobát.

— Töltsd nálam az éjszakát, kapsz bőséges vacsorát, meg egy kancsó sört is és szalmát, hogy puhán fekhessél.

Helena elaludt volt közben s társa most fölbresztette.

— Az ég angyalai örködnék fölötted, leányom, dörmögte fülébe, hogy ebben a nagy zsi-vajban, a kaszák és kések éle között aludni tudtál. Te éretted aztán engem is védenek az angyalok.

Már éj fődte a tájat, tiszta, csöndes éj, csak a kalapácsok csattogása kísérte lépteiket. A házigazdájoknak ajánkozott paraszt haladt elől s mögötte Sagloba, mintha imádságot mondana, így mormogott.

— Oh, Uram, ott fenn az égen, könyörülj a bűnös, gyarló emberen . . . látod kisasszony — oh szent Szűz! . . . most végünk volna már, ha nem keritek parasztruhát . . . Ki vagy a menyekben . . . most van mit euntünk és holnap nem gyalogszerrel, hanem kocsin megyünk Slotonosba . . . Amen, Amen . . . most már nem baj, ha a nyomunkra is akadott Bohun, áruhánkban ránk nem talál . . . a jámbort védelmezd meg uram az ördögtől . . . hogy a nyavalya verje meg ezeket a zsiványokat . . . Amen . . . hallgasd csak, hogy ordítanak ott a kovácsműhely előtt . . .

— Mit morogsz öreg? — fordult hátra a paraszt.

— Semmit fiam, az egészségéért imádkozom. Amen, amen.

— Itt vagyunk a házam előtt. Tessék só és kenyér.

— Isten fizesse meg.

Néhány percczel később már jó zsiros birkahúst lakmározott az öreg dalmok s bőven megöntözte habzó sörrel. Másnap reggel aztán kényelmes kocsihoz ülve robogott Slotonos felé, míg mellette verejtékes homlokkal futott a sok kaszás, vasvillás paraszt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király adománya.

Karlsbad, szept. 3. A király magánpénztárából 20,000 koronát adományozott a természettudósok és orvosok karlsbadi gyűlésének tudományos céljaira. (M. T. I.)

A német császár Posenben.

Posen, szept. 3. A császár meghívására tegnap este ideérkezett Csertkov varsói főkörmányzó, továbbá a III. Frigyes Vilmos nevét viselő pétervári testőrgyalogezrednek parancsnoka, egy ezredes és 16 tisztje. (M. T. I.)

Roosevelt elnök beszéde a trustok érdekében.

Worcester, szeptember 3. Roosevelt elnök beszédet mondott a trustokról, amelyben azt mondta, hogy balgaság volna a trustok megsemmisítését követelni, anélkül, hogy fogalmunk volna róla, hogy mit akarunk tenni. O (az elnök) szívesen dolgoznék azzal az emberrel, aki a trustokban rejlő bajok megszüntetését követelné, de nem támogatná ezt az embert, ha a trustokat olyan módon akarná megszüntetni, amely az ország jólétét megsemmisítené. Az olyan ember, aki a trustok megsemmisítését olyan intézkedésekkel ajánlaná, amelyek az ország iparát megbénítják, legjobb esetben sarlatán, legrosszabb esetben a közvélemény ellensége volna. Beszéde végén az elnök annak a reményének adott kifejezést, hogy a nemzeti törvényhozás tehet valamit a trustok dolgában. (M. T. I.)

Elmaradt a diákkongresszus.

Budapest, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A nemzetközi diákkongresszus rendező bizottsága körlevelet bocsátott ki, melyben hírül adja, hogy a 24-ikére Debreczenbe összehívott diákkongresszus elmarad, még pedig a jelentkezett nemzetiségi diákok izgatásai miatt.

A macedón-bizottság működése.

Szófia, szeptember 3. A Concev-bizottság tagjainak letartóztatására a legutóbb elfogott banda alakításán kívül úgy látszik az is adott okot, hogy rájöttek, hogy a macedón-bizottság a sipka-szoroszi ünnep idején tüntetésre készül. Concev tábornokot Brenovóba vitték és ott internálták. (M. T. I.)

A francia hadgyakorlatok.

Toulouse, szept. 3. Brugere tábornok tegnap a nagy hadgyakorlatok alkalmából itt időző idegen tisztek és francia tábornokok tiszteletére ebédet adott. Az asztalfőn az asturiai herceg ült. A herceget élénk óvácziókban részesítették.

Toulouse, szept. 3. A tegnapi banketten Brugere tábornok biztosította az idegen tiszteket, hogy munkájukat megkönnyítik és poharát a képviselt szuverenekre és államfőkre, valamint az asturiai hercegre ültette. A herceg válaszában az idegen tisztek nevében megköszönte a szíves fogadást és azt mondta, hogy nagy tisztességnek tartja, hogy jelen lehet a francia hadsereg hadgyakorlatain. Poharát Loubet elnökre és a vitéz francia

hadseregre ültette. A francia tiszteket az erkélyen való megjelenésükkor lelkesen éltette a tömeg. (M. T. I.)

Törzsfő-gyűlés Pretóriában.

London, szept. 3. A Morningpost jelenti Pretóriából tegnapi kelettel, hogy a belügyek hivatalában törzsfő-gyűlést tartottak, a melyen mintegy 400 törzsfő jelent meg. A gyűlésen kihirdették a törzsfők előtt azt a rendeletet, hogy a birtokukban lévő összes fegyvereket és lövészeket be kell szolgáltatniok. (M. T. I.)

Halva született orosz nagyherceg.

Budapest, szept. 3. (Saj. tud. táv.) Szentpétervárról jelentik; a czárné kora született fiacskája halva született.

A braziliai pénzügyminiszter lemondása.

Rio-De-Janeiro, szept. 2. Martinho pénzügyminiszter beadta lemondását, hogy a szenátorválasztásokon felléphessen. A belügyminiszter a mostani elnökség idejére átveszi a pénzügyi tárczát is. (M. T. I.)

Horvátországi tüntetés.

Zágráb, szept. 3. (Saját tud. táv.) A horvát hivatalos lap tegnap hirdette ki Zágrábban a statáriumot. Erre a szerb polgárok falragaszokon kértek bocsánatot az elkövetett sérelmekért a horvát néptől. Ennek öröme fellobogózták a várost, s örömmámorban uszik minden. Remélhető a rend helyreállítása.

Pékek sztrájkja.

Trieszt, szeptember 3. A péksegédek a jövő hétfőn sztrájkolni akarnak, mert a 20 százalékos béremelést a sütőmesterek nem adják meg. Tegnap egy békéltető bizottság tanácskozott, amely előtt a 10 százalékos engedtek a segédek követelésükből, de a mesterek ebbe sem mentek bele. Így tehát hétfőig gondolkozási időt adtak a mestereknek mikor alighanem kitör a sztrájk.

Véres párbaj.

Budapest, szept. 3. (Saj. tud. táv.) Bartha és Asboth provokálták Beniczkyt, az »Alkotmány« munkatársát. Sorshuzásra Asboth verkedett meg. A segédek kardban állapodtak meg. Asboth az első összezapásnál halántékán súlyosan megsérült, mire a párbajt beszüntették.

Öngyilkos tanár.

Cettinje, szept. 3. Dubesiczky Arnold dr. bécsi orvos, aki tanulmányuton van és 2 hét óta itten tartózkodik, vasárnap éjjel föbe lőtte magát és meghalt. Öngyilkosságának oka idegbaj. Bécsben lakó rokonait táviratilag értesítették az esetről.

Olasz vendégek a szultánnál.

Konstantinápoly, aug 3. Palumbo tengernagyot és kíséretét a rakodóparton a szultán küldöttje üdvözölte, mire a vendégek egy század lovasságtól kísérve udvari fogatokon a Jildiz-palotába hajtottak, a hol a szultán Palumbot kísérelével és az olasz nagykövetség tagjaival kihallgatáson fogadta. A kihallgatás rend-

kül szívélyes volt. A szultán Palumbónak az Oszmanje-rend gyémántos nagy csillagát adományozta. Az olasz tisztek mindegyike kapott rendjelkitüntetést. — Palumbo és kísérete a szultán vendégeként a Hotel Pera Palace-ban lakik. — Diszszolgálatra egy hadosztálytábornok és négy hadsegéd van melléjük kirendelve. Az olasz király ajándékait a legközelebbi napok egyikén fogják átadni a szultánnak.

Sztrájkoló munkások.

New-York, szeptember 3. Bramwel (Nyugat-Virginia) jelenti egy távirat, hogy az ottani sztrájkoló munkások felgyújtották a Pacahontas-bányatársaság szénbányáit. A tüzet hamarosan elfojtották s így a kár valószínűleg nem nagy. (M. T. I.)

A magyar zászló Amerikában.

Budapest, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A nemzeti zászlót vivő küldöttség megérkezett New-Yorkba, a hol nagy ünnepséggel várták a magyarokat. A zászló átadás aktusa a Grand Central Paéban folyt le, miután a színházban disz előadás volt. A Falu rosszát adták zsfolt ház előtt. Előadás után nagy ünnepi bankett volt.

Keleti öngyilkos volt.

Budapest, szept. 3. (Saját tud. táv.) A Magyarország mai száma írja, hogy Keleti Gusztáv öngyilkos volt, jobb halántékába lőtt, de házi orvosa remélte, hogy megmenti.

Megoperálták a perzsa saht.

Páris, szept. 3. A perzsa sahnak, a ki jelenleg Párisban tartózkodik, a mel-lén nagy daganata támadt, amit tegnap operált meg Deprieux tanár. Az operáció elég fájdalmas lehetett; a perzsa saht utána rögtön lefeküdt.

Palumbo ellentengernagy Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szept. 3. A szultán különös megtisztelésben akarván részesíteni Palumbo ellentengernagyot, mindjárt megérkezése napján fogadta, úgy a mint fejedelmi látogatásoknál szokás. Azonkívül más kivételes megtisztelő intézkedéseket tett a szultán. Holnap az ellentengernagy tiszteletére az olasz nagykövetségen dejeuner, csütörtökön a haditengerészeti miniszteriumban bankett lesz. Pénteken az ellentengernagy jelen lesz a szejamikon és a csapatok felvonulásán. Ugyanazon a napon a Jildiz-palotában ebéd és színházi előadás lesz. (M. T. I.)

Felfedezett pénzhamisító banda.

Temesvár, szept. 3. A temesvári pénzszekrényárban a rendőrség negytagu pénzhamisító bandát fedezett fel, a mely huszfilléresek és koronákat gyártott. A banda feje Horváth Alajos újpesti születésű fémmunkás.

A new-yorki tőzsdéről.

New-York, szeptember 3. A mai érték tőzsdén a szombati bankkimaatás, a külföld kereslete és a ring beavatkozása következtében megszilárdult az irányzat. Különösen Southern-

Pacific és a Ppiladelphia-Reading részvényeket keresték, utóbbiakat arra az a reményre, hogy az antracit-munkások sztrájkja nemsokára véget ér. A legmagasabb árfolyamok azonban nem tudták magukat tartani, amikor a pénzügyi szükséglet és újabb készpénz iránti való kereslet kezdett mutatkozni. Végül megint csak határozott kereslet mutatkozott a vezető czégek részéről és az árfolyamok emelkedtek. Zárlat nagyon szilárd. Részvényforgalom 1.200.000 drb.

KÖZGAZDASÁG.

Belch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

A Tőzsde eredeti leírása.

Határvidék.

Budapest, szept. 3.

Buza októberre	8 01
Buza áprilisra	8 98
Tengeri	5 16
Rozs okt.	6 58
Zab ápr.	6
Képoszta, roposz, sza.	96

Értéktőzsde

Budapest, szept. 3.

Osztrák hitel	697
Magyar hitel	701
Államvissut	509.50
Rimamurányi	472
Magyar jelölés	
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. szept. 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.10
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasut kölcsön aranyban 4 1/2%	119.
Magyar vasut kölcsön ezüstben 3 1/2%	109.
Magyar keleti vasut államkötvény 1876-ból	118.60
Magyar földterületmentési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.
Horvát-szlavonföldterületmentési kötvény	97.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	204.
Tiszaháti-nyerevény-sorsjegy-kölcsön	163.
Osztrák járdék papírban	101.60
Osztrák járdék papírban	101.60
Osztrák járdék aranyban	121.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	785.
Osztrák hitelintézet részvény	722.75
Párisi visita	95.12
20 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Németbirodalmi márka	116.95
Londoni visita	289.60
20 márkás arany	23.42

Nagyváradai hetivásár.

Forgalmi kimutatás 1902. évi aug. hó 26-ról. Tiszta buza körülbelül 5000 hltr, kétszeres buza 800 hltr, rozs 900 hltr, 1 árpa 600 hki. zab 500 hltr, tengeri 80 hltr, burgonya 300 hltr. Marha- és sertés vásár zárva.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kálmán Sándor
ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindenemű alakításokat és javítást elvállal.

Telephon 409. szám. 150

9085/1902. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása illetve kiigazítása céljából az adóhivatal által adónemenként összeállított kimutatás az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében f. évi szeptember 4-től szeptember hó 14. napjáig bezárólag terjedő 8 napi közzemlére az irodaigazgató hivatalos helyiségében kitétetik.

Erről az érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy a névjegyzék elleni felszólalásaikat f. évi szeptember hó 12. és 13-ik napján d. e. 9 órától 12 óráig a városház tanácstermében üléselő igazoló-választmány előtt szóval vagy írásban megtehetik.

Figyelmeztetnek továbbá azok, akik a fenebb hivatolt törvény 26. §-ában foglalt kedvezményt (egyeses állami adójuk kétszeres számítását) igénybe venni kívánják, hogy a 27. §. értelmében az ülések tartama alatt az igazoló-választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezzenek és jogosultságukat igazolják, mivel ellenkező esetben az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől elesnek.

Nagyvárad, 1902. évi szeptember hó 3-án.

Rimler Károly,

305. polgármester.

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiu, 2—3 gymnasiumi vagy polgári osztálylyal. tanulól felvétetik a Szent László nyomdában.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nagy-Teleky-utcai házában. 306.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad — Püspök-fürdő — Felix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad indul.	730	950	—	—	450	—	858
Vásártér	722	931	*114	237	420	638	854
V.-Velenceze	740	1000	1135	256	500	656	915
Rontó t.	754	1014	1150	309	514	709	929
Püspök-fürdő	805	1025	1155	314	519	714	915
Felix-fürdő érk.	817	1037	1209	328	536	728	933

Felix-fürdő — Püspök-fürdő — Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Felix-fürdő indul.	820	1042	*1215	330	539	732	933
Püspök-fürdő	838	1100	1227	342	556	743	—
Rontó t.	842	1104	1232	346	600	748	1000
V.-Velenceze	856	1116	1246	359	614	803	1013
Vásártér érk.	912	1117	102	415	620	819	1030
Nagyvárad	905	1127	—	—	628	—	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

A fürdő- és nyaralási idény alkalmával a t. közönség szives figyelmébe ajánljuk

tüz- és betörésmentes letéti pénztárunkat,

melyben külön és közvetlen elzárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérlet közönség rendelkezésére.

Nagyvárad takarékpénztár r. t.
219.

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utcai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében. 294

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házbán (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcai lakás, mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellékhelyiségek s egy üveges terasz a Kö. rörsre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

A helybeli és vidéki
 === összes tanintézetekben és iskolákban ===
 használatban levő

TANKÖNYVEK,
SEGÉD-KÖNYVEK,
 mindenféle **író- és rajzszer**ek, a legjobb
 minőségben és a legjutányosabban kaphatók:

SEBŐ IMRE = könyv- és papírkereskedésében =
NAGYVÁRAD,
 Fő-utca, Oláry-ház,
 az Orsolya-zárdával szemben. 295.

==== Helybeli és vidéki telefon-szám. 276. ====

80 kr.

UJ!!

80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,
 Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szám.

Elsőrendű óra javító műhely, hol
 minden órát kivétel nélkül egy évi jót-
 állás mellett csak **80** krért javít meg,
 gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb
 gyártmányu fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányu uj szekrény
 óra **1 frt 20 kr.**

Egy óra üveg csak **10 kr.**

80 kr.

295.

80 kr.

1 -ső rendű gallér 11 kr.
 1 pár 1-ső rendű kázelő 20 kr.

Mai naptól kezdve

Szefir, szintartó, méterje 13 kr.
 Ponge selyem, mintázott méterje 50 kr.

Telefon 372.

1902. Szeptember hó 15-ig

Telefon 372.

Batisztokat, ruhaszöveteket, kartonokat, delaineeket, vásznakot, chiffonokat, napernyőket, csipkét és rövidáru cikket

Eddig még Nagyváradon nem létezett olcsó árban fogunk elárusítani.
 10 frtos bevásárlás után ingyen képek.

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utca, színházi Bazár-épület.

1 szefir blous 60 kr.
 1 Ponge selyem blous 2 frt 50 kr.

Telefon 372.

1 méter finom carton 17 kr.
 1 méter fehér batiszt 30 kr.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levelborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
 bál meg hívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.